UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiæ

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. XVI. De Actionibus in genere, ingra agens, agere, item Obligatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-80071

Visual Library

XI.

ACTA facta in judicio poſſeſſorio, an & quando faciant fidem in petitorio? vide Put. *deciſ. 171. aliàs 166. lib. 1. in correctis.* Menoch. *conſ. 366. n. 14. & n. 40. & conſ. 367. num. 21.* Chriſtoph. de Paz *in tract. de tenuta cap. 32. n. 7. cum ſeq.*

De Actorum editione *v. infrà* Editio.

CAP. XVI.
De Actionibus in genere, v. *infra* agens, agere, item Obligatio.

Axioma. I.

Agens & patiens debent eſſe diſcreta, ſeu nihil agit in ſeipſum. *l. ille à quo. 13. §. tempeſtivum. 4. ff. ad SC. ad Trebell.*

II.

Actio & paſſio in eodem ſubjecto non concurrunt. *l. Granius 71. ff. fidejuſſ.*

III.

☞ Omne Agens agit propter finem, & ad eum principalis Intentio dirigitur. *Bald. ad l. 14. C. de fideicom. Scalig. de plantis, lib. 2. pag. 432. & in lib. 6. Theophraſt. de cauſ. plant. c. 9. Electa Scaligerea ſub tit.* de cauſa. 102.

IV.

ACTIO ſemel extincta non reviviſcit, *l. qui res 98. §. aream. 8. ff. de ſolutionib. l. ſi unus 27. §. ſed ſi pactum. ff. de pactis. l. electio 26. cum ibi notatis. C. de noxalib. actionib. l. inter ſtipulantē 83. §. ſacram. verſ. nec revocari. ff. de verb. oblig. leg. Mævius 66. §. duorum. ff. de legat. 2. leg. hæredibus 77. ubi gloſſ. 1. ff. ad Trebell.* tradunt Caſtrenſ. *conſ. 372. Viſo puncto, lib. 2.* Tiraquell. *in l. ſi unquam 8. verb. ſuſceperit liberos. n. 191. C. de revocand. donat.* Gam. Luſit. *deciſ. 162. n. 4. in fin.* Joſeph. Seſſe Aragon. *deciſ. 133. n. 9.* Card. Tuſch. *practic. concluſ. tom. 1. lit. A. concluſ. 116. per totam. ubi n. 3.* poſt Signorol. *concluſ. 85. n. 1. & ſeq.* (ratio eſt, quoniam in vulgari Philoſophorum axiomate habetur; à privatione ad habitum non datur regreſſus, Ant. Fab. *in rational. ad l. 10. §. 9. de in rem verſ.*) hinc propterea colligit, quòd ſi ſtatutum liberet fidejuſſorem, principalis debitoris perſona poteſt haberi, eo ipſo quòd eſt captus, fidejuſſor eſt liberatus, nec reviviſcit obligatio ſi relaxetur. (Quod ſemper verum manet, modo ipſo jure non reviviſcere eam dicamus.)

(Ampliatur hæc regula 1. quod nec regulariter reſtitutioni locus ſit, *l. 98. §. 8. de ſol.*

Exceptio 1. quod aliquando actio reſtituatur ipſo jure, & reſtitutoria actio dicitur, de qua re eſt *l. 1. §. ult. l. 8. §. 3. & ſeqq. ad SC. Vell.*

2. Aliquandò officio prætoris; qui ob ſummam æquitatem dat reſtitutionem in integrum, vel ob favorem agentis, puta minoris, Eccleſiæ, Reipublicæ, juſtè abſentis; vel ob odium doloſi, abſentis, terrentis, vel favorem cauſæ ob enormiſſimam læſionem, aut aliam juſtam cauſam, qua de re eſt *lib. 4. Digeſt. & tit. C. de his quæ vi metusque cauſ. cum ſeqq.*]

V.

Quoties æquum eſt dari actionem, & nulla tamen in jure reperitur, toties conceditur actio in factum.

VI.

ACTIONES ſuas remittentibus non eſt dandus ad eas regreſſus *l. quæritur. 14. §. ſi venditor. 9. ff. de ædil. edict. l. fin. C. de remiſſ. pignor. §. ſi. quis itaque Inſtit. de bonor. poſſeſſ. cap. ex transmiſſa 3. de renunciat. cap. ex ore 17. de privileg. cap. quàm periculoſum 8. cauſ. 7. quæſt. 1.* tradunt Tiraquell. *de retractu lig. §. 1. gloſſ. 9. n. 119.* Covar. *var. lib. 2. cap. 4. n. 1.* Surd. *deciſ. 231. nu. 13.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 1. quæſt. 13. n. 8.* Thom. de Thomaſſ. *in floribus legum, reg. 272.* Mar. Antonin. *var. reſolut. lib. 1. n. 14.* Joan. Anton. Mangil. *de Imput. quæſt. 91. num. 7.*

VII.

Sine actione nemo in judicio experitur, nec alium cogere poteſt. *l. ſi pupilli 6. §. videamus 12. ff. de negot. geſtis. l. quoties. 9. §. item ſi temporali. 2. de adminiſtr. tutor.* tradunt Rom. *conſ. 22. Propoſitæ, n. 4.* Anch. *conſil. 119. Pluribus de cauſis, in pr.* Jaſ. *in l. ſi Titius 9. n. 3. ff. de verbor. obligat. & in l. ubi pactum 40. n. 10. C. de transact.* Matheſil. *ſing. 7.* Caſtrenſ. *conſ. 250. Viſo puncto, in princ. lib. 2.* Alexand. *conſ. 166. lib. 6.* Cravet. *conſ. 191. in princip.* Tiraquel. *in l. ſi unquam 8. verb. revertatur. n. 345. C. de revocand. donat.* Anton. Gomez. *tom. 2. var. cap. 11. n. 24.* Soar. de Pace *in pract. tom. 3. in init. num. 5.* Joſeph. Seſſe Aragon. *deciſ. 189. n. 2.* Anton. Monach. Florent. *deciſ. 70. num. 20.* Card. Tuſch. *d. lit. A. concluſ. 109. n. 5.* Card. Seraphin. *deciſ. 649. n. 1.* Mar. Antonin. *var. reſolut. lib. 3. reſolut. 41. num. 2.*

Pere-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Peregrin. *conſil.53. 1.30. lib.1.* Giurba *in conſuetud. Meſſanenſ. cap.7. Gloſſ. 10. n.1. & ſeqq. & deciſ.17. n.14. & deciſ.71. n.2.* [Nam reus abſolvitur, quando actor intentionem ſuam non implet, *l. ult-C. de R.V.* per obligationem autem quæritur actio *l licet 42. § ea obligatio.2. de procurat.* Et non præcedente obligatione non datur actio. Rota Genuenſ. *deciſ.14. n.30.* Gail. *2. obſ. 17. num.3.*]

Amplia in tantum, carentem actione non poſſe agere, ut Judex debeat talem actorem repellere, ſi ſibi conſtat ex confesſione vel ex actis quod caret actione. Jaſ. *in l. ubi pactum 40. C. de transact. n.11 verſ. nota ergo.* ubi *n.19* ſubdit, quod ſi judex non repellat, tenetur in ſyndicatu, Caſtrenſ. *d. conſ.250. in princ. lib. 2.* Alex. *d. conſil. 166. n.4. verſ. imò Judex, lib. 6.* Tiraq *d. verb. revertatur. n.346* Cardin. Tuſch. *d. concluſ. 109. n.14.* Etiam parte non opponente, imò & illa conſentiente, adhuc enim pars ipſa non poſſet audiri, quando omnino deficit actio, quæ nata non ſit, Bart. & alii *in d. l. ubi pactum.* Alex. *conſ 136. n.9. lib. 2.* Ruin. *conſ.190. n.9. lib.1.* Cravett. *conſ.91. in princ.* Card. Tuſch. *d. concluſ.109. n.29.* Procedit etiam coram arbitro & arbitratore, Caſtrenſ. *d. conſ.150. in princip. libr.2.* quem refert Card. Tuſch. *dict. concluſ 109. n.37.*

[Amplia ſecundo, quod idem procedat in exceptionibus. Nam ſicut nemo ſine intereſſe agens auditur *l. ſi patroni 55. §. qui fideicommiſſam. 2. ibi ſecundum quæ & ibidem Alex. ad SC. Treb add. l 3. §. 1. l.38. §. alteri. 17. de V. O. l. qui fundum 32. locati. l. ſi procuratorem 8. §. Mandati. 6. Mand. Cujac. ad l.7. de Ann. leg.* & prolixè traditum eſt à Tiraq. *de retract. §.1. ſup. verb. à vendit. gloſſ. 2. n.53. & infr. le mort. ſaiſit in 4. declarat. 2. part. n.2.* ita & nemo ſine intereſſe excipiens audiri debet. Borch *de pact. c.5 n.53.*

Amplia tertiò de actione inepta: quotiens enim factum actioni non congruit, reus eſt abſolvendus, vid. Gail. *de arreſt. c.5 n.10. & ſeqq.* ut & ſi nullum adeſt concludendi medium *c. 6. de jud. junct. c. ult. de libell. oblat. & Gail. 1. obſ. 61.* vid hac de re amplius *infr. c. 25.* quod adeò verum, ut licet etiam rei exceptio nullius ſit momenti, idem tamen ſi dicendum *cap. 15. de jud.*]

Limita in iis, quibus dictat ratio naturalis, licet deficiat actio, vel ſit ſublata de facto, quia tunc datur executio Manu Regia, prout dabatur antequam eſſet actio inventa Alex. *conſ. 134. Animadverſis. num. 41. verſ. non obſtat. & num. 43. lib. 6.* quem refert Card. Tuſch. *d. concluſ. 109 num. 43.* Et in repræſaliis, quæ conceduntur ſine actione & ſine officio Judicis, ſed Manu Regia, prout de Jure gentiū omnia Manu Regia exercebantur, Bartol. *in tract. repræſaliarum, in 3. quæſt. n.2. ver. ad primum, in fin. & quæſt. 4. in princ. verſ. ad primum,* ubi Apoſtil. *in verb. Manu Regia.*

Limita etiam in habente obligationem annuam, quia poteſt hodie agere, ut cùm venerit dies, debitor ſolvat, dummodo non ultra quadraginta annos, ut per Cravet. *de antiquit. temp. p.5. §. materia iſta. num.35.* Card. Tuſch. *d. concluſ. 109 n. 45.*

Limita quoque, quia ſine actione quis experitur officio Judicis contra eum, ad quem res mea devenit ex cauſa lucrativa ſine culpa mea, quia ago contra eum ex æquitate, *l. ſi me & Titium 32. ff. ſi certum pet.* Anch. *conſ. 23. nu. 11. verſ. ad ſecundum,* Ægid. Bullam. *conſ.39. num. 2. verſ. nec obſtat lex* Card. Tuſch. *d. concluſ. 109. n. 46.* ubi *n.50.* poſt Jaſon. *in §. ſupereſt. n. 111. Inſtit. de actionib.* limitat etiam quando non eſt ſine actione, ſed bene exercitium actionis impeditur, ut quia agens non implet, vel non facit quod debet, quia tunc admittitur moræ purgatio; & *n.53* poſt Alex. *conſ. 177 in fin. lib.2.* ſubdit ad hoc ſufficere, ſi ſuperveniat ipſum exercitium ante concluſum in cauſa.

Limita denique quando ſubeſt ſpes quod ex facto de præterito actio orietur, Boër. *deciſ 16. n.30.* Surd. *deciſ. 6. n. 1. & deciſ. 44. n.22.* Coſta *de retrotract. caſ. 2. c.8 n.14. & caſu 30. cap. 8. num. 10.* Giurba *d. deciſ. 17. n. 2.*

VIII.

ACTIONEM habens rem habere dicitur *l rem in bonis 52. ff. de acquir. rerum domin. l. is qui actionem 15. ff. de reg. Jur. l. id apud ſe 143. ff. de verb. ſignif.* tradunt Bertazol. *de clauſul. inſtrum. clauſul. 27 gl. 6. n.3, & in repet. l. ſi quis major 1. C. de transact. n.612. cum ſeqq.* Menoch. *conſ.77. num. 17.* Joan. Franc. Leo *in Theſauro fori eccleſiaſt. p. 4. cap.*

cap.1.n.3. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſiaſt.deciſ.214.n.291.in1.edit. aliàs reſolut.139.num.5.in 2. edit.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ.c.136.n.5.* (minus tamen revera eſt habere actionem, quàm rem ipſam. *l. 204. de Reg. Jur.*)

IX.

ACTIO cui conceditur, multò fortius retentio, *l. per retentionem.4.C. de uſuris* Rot. Bononienſ. *deciſ.77.n.4.* Facilius enim conceditur retentio, quàm actio. *l. patre furioſo 8. ff. de iis, qui ſunt ſui vel alieni juris. l. pluribus 140. ff. de verbor. obligat.* Surd. *de aliment. tit. 5. quæſt.7.n.12. & tit. 8. privileg.28.n.3.* Cald. Pereira *de renovat. emphyt. quæſt. 7.n.28. verſ. pro hoc. & de poteſt. eligendi.c.10.n.27.*

(Limita hanc regulam in materia dotis, cujus retentio marito non datur, licet habeat ob impenſas actionem, *vid. text. elegantem & rotundum in l. un. § 5. C. de rei uxor. act.* item legatorum. *l.1.§.2. quod legat.*)

X.

ACTIO, cui conceditur, multò fortiùs exceptio, *l.1.§. qui ſuperficiem 1. de ſuperficieb. l. invitus 156. §. cui damus 1. ff. de Reg. Jur. cap. qui ad agendum.71 eod. tit. lib.6* Palat. *in repet. cap. per veſtras. 7. de don. inter virum & uxorem §.8.n.2.* ubi limitat Surd. *conſ. 377.n.45.* Vide infrà *ſub. verb. Exceptio. n.1.* Leo Valentin. *deciſ.47.n.14. lib.1.*

XI.

ACTIO eſt inanis, quam excludit inopia debitoris, *l. nam is 6. ff. de dolo. gloſſ. verb. non eſt, in leg. 1. ff. ſi ventris nom. mul. cap. olim 16. de reſt. ſpoliator.* Marcheſ. *de commiſſ. p.3. c.1.n.49. p.315.* Bellet. *diſquiſit. clerical. q.1. tit.* de Clerico debitore *§.1.n.3.* vid. *omnino ſupplementum in voce inopia.*

XII.

ACTIO perſonalis non datur contra tertium poſſeſſorem, *l. fin. §. fin. de contrah. empt. l. 1. §. ſi hæres. 16 ff. ad SCt. Treb. l. eum cui 13. C. de action. & oblig.* Surd. *deciſ.52.num.3. & deciſ.173. n.9. & deciſ.236.n.8. & de aliment. tit. 8. privileg.48.n.34. & privil.51.num.2.* Cardin. Seraphin. *deciſ.168.n.1. & deciſ.529.* Mar. Anton. *var. reſol. lib. 2. reſolut. fin. caſu 42. verſ. & licet.* Et illa quæ debetur reſpectu rei, tollitur re perempta, *l. Titiæ textores 36. §. fin. de legat. 1. l. in navem 31. ff. locati. l. 1. in fine C. de Jure emphyteut.* Anton. Gom. *variar. tom. 2. cap. 3. n. 18.*

CAP. XVII.

De Actionibus ſeu Judiciis.

Axioma I.

Actio contractus raro datur ad reſcindendum contractum *l. venditi 6. C. de Act. Emti.* ſed regulariter ad implementum contractus agitur; At cum ad reſciſſionem agimus, ordinariè condictione uti ſolemus, *l. 1.2. & paſſim de rer. permut.* Weſenbec. *in Comm. C. ad l.1. de cond. ex L. num.37.* ratio, quoniam eæ actiones ad conſervandos contractus, non ad eos reſcindendos ſunt inventæ. *l.11.§.5. & ſeq. de A.E.*

Fallentiam ſive limitationem hujus obſervationis vid. *in d. l. 11. §. is qui vina 6. de act. Emti.*

II.

Nemo ad agendum cogi debet. *l. un. C. ut nemo invitus agere.* Ratio eſt: quia judicia ſunt quoddam genus contractus, *l. 3. §. idem ſcribit. 11. de pecul.* Ut igitur contrahere nemo invitus cogitur, *l. invitum 11. C. de contrah. empt.* ita nec agere, Weſenb. *in Comment. Cod. d. t.* quemadmodum nec aliàs quiſquam ſuo jure uti compellitur. *l.41. de Minor.* Faber. *in rat. decid. ad l. 2. de L. commiſſ.*

Ecipe (1) niſi quis expreſsè vel tacitè ad agendum ſe adſtrinxerit, *ut in l. Julianus 13. §. penult. de act. emt.* Carpzov. *p.1. conſt. 7. def. 27. vid. ſupr. de Accuſat.* vel (2) ratione officii (ut tutores & curatores) ad hoc obligatus ſit, *l.1. Cod. de his quib. ut indign.* Plur. vid. apud Weſenb. *dict. loc.* Pacium & Perez. *ad d. tit.*

III.

De improbitate ſua nemo actionem conſequitur textus rotundus *in l.12. §.1. de furt. l.76. §.1. eod. l.134. §.1. de R.I.* Celſus Bargalius *de dolo lib. 6. reg. 48. num.3. adde infra 4. 12. 7.* Ratio eſſe videtur, quia jura non favent malitiæ. Hinc generaliter proditum eſt, indemnitatis promiſſionem locum non habere in maleficiis, *l.20. §. fin. de fidejuſſ. & ibidem Bart.* imò ubi actor & reus doloſè agunt, melior ſemper eſt conditio excipientis quàm agentis, textus in terminis, *l.4. §.13. de dol. except.* cum quo concordat Jus Canonicum. *c.38. de except.* Klock. *de contrib. c. 17. num 282. & ſeqq.*

Limita tamen hanc regulam, quod ea procedat, ubi directò & immediatè agitur ex delicto ut *in d. l.12. §.1. & l.76. §. 1. de furt. l. 134. §.1. de R. I.* non etiam ubi per medium contractus actio poteſt competere: ſic fu- & prædoni datur actio commodati *l. 16.*

com-